

Агоп Мелконян

Ад

На попрището жизнено в средата
озовах се в тъмен лес...

Данте

1

Тъмните лесове не са по вкуса ми, предпочитам равните поляни с маргаритки или овощните градини в краен случай. С едното ухо недочувам и постоянно живея със страх, че месоядните горски зверове ще се възползват от това мое телесно несъвършенство. Но и ти, читателю, вероятно си познал силата на професионалните задължения, още повече, когато те са поднесени от шефа с една демонстративна неприязън. Впрочем да се запознаем, казвам се Агилиери, от няколко дни журналист в „Телеграф, телефон енд домофон“ (Лондон), почти новак в професията, италианец по произход.

Някъде в този лес сред благоухания и синкави басейнчета (специалистите оценяваха вилата на четири милиона) живееше доктор Вергилийн, мой приятел от студентските години. Името на тази личност напоследък беше пакетирано в почти ужасяваща тайнственост; твърдеше се, че преодолявал гравитацията с подръчни средства, привеждал собствената си маса към нула, разговарял дори със самия Питълроу, неразвенчания цар на черната магия, другарувал само с игуани, жирафи и тапири (имам предвид животинския вид), не обичал жените и уискито и други подобни глупости, прошепнати на ухо. Едно интервю с него можеше да бъде моят първи вестникарски бум и щеше да ми осигури репутация на великолепен журналист.

За последен път се срещнахме в „При едрогърдестата Стефана“ преди около петдесет години, наговори ми дузина идиотщини за „душевната материя“, за „тъмното измерение на психопространството“ и „елементарния квант на магизма“, после изчезна (не буквално). Талантлив студент, завърши биофизика, но беше странен; старата му хазайка твърдеше, че в неговата стая „дяволите правели съвещания и другарски закуски, обути в стари кецове за тенис“.

2

Не мога да твърдя, че позвъних спокоен. И значително по-малко спокоен бях миг след това, когато на вратата застава симпатичен млад птеродактил с одухотворена физиономия и с превъзходния италиански на първокласен неаполски метр д'отел ме попита:

– Какво желае господинът?

Аз, разбира се, можех да кажа, че преди всичко желая да разговарям с произволен представител на вида Хомо сапиенс, но възпитанието ми на джентълмен от най-чиста порода не позволи това – птеродактилът можеше да се окаже женски.

– Искам да се срещна с доктор Вергилийн.

Огромната желязна врата щеше да отнесе стърчащата част от лицето ми, но бях спасен от една уста. Една съвсем обикновена уста с редичък мустак, която по неизвестен за мен и науката начин изплува из пространството и застава смирено на около метър и шестдесет над земята.

– Защо и кому съм необходим? – попита устата.

– На мен. – изтърсих като глупак.

На половин педя над мустака се появиха чифт любопитни очи, които ме разглеждаха внимателно.

– Та това е самият Агилиери, който някога пишеше стихове за изчезналата романтика на латерните! Пусни го, пусни го, Света Амелия!

Птеродактилката Света Амелия ме улови за ръката и покорно ме поведе.

3

Аз бих могъл да разкажа много неща, от които теменното окосмение на всеки нормален човек ще застане вертикално. И за вкусния обяд от скакалци на подкова (скакалците ловеше нашата позната Света Амелия – икономката), и за литературно – музикалната програма в моя чест, в която пет пъргави тапирчета правеха пирамида, а библиотечният шкаф рецитираше Вийон:

Отдавна дъждовете са ни измили;
гори ни зной, когато не вали,

а врани бяха клюнове забили
във вашите очи, като стрели.

Но когато на импровизираната сцена излезе мъжки хор от 99 нискокачествени генератора и запя перуански песни, не издържах:

– Та това е цял ад! – изкрещях.

– Ами! Адът е в съседство.

Уважаеми читателю, а на пода вече се търкаляха няколко празни бутилки чисто бургундско и настроението беше някъде там, където обикновено стоят ореолите, затова не издържах (нека ми бъде простено неразумието) и изтърсих:

– Така ли? Че да отидем.

Смътно си спомням, че влязохме в една камера, на която пишеше „Адотрон“, навлякохме някакви блестящи костюми с много жици, после нещо прещракна, зашумя, изплуваха много цветни спирали, замириса...

4

Замириса на катран и смола. Когато отворих очи, видях, че се намирам в дълъг тъмен коридор. Покрай стените старателно бяха наредени казани – дълбоки и осаждени. Чуваха се писъци и дрънчене на вериги. Черни космати създания циркулираха с големи дървени вилици в ръце (шшт, това бяха дяволи!!). Имаха около 14-сантиметрови рога, изящни копитца, а на опашките си – тънки равни космици като на дамско палто от нутрия. Над вратата имаше голяма табела:

АВТОМАТИЧНА ДУШЕИЗСТИСКВАЧКА
съкратено АД
девети сектор „Големи грешници“

а до нея лозунг:

„Да не допуснем годен материал към чистилището!“
ВЕЛЗЕВУЛ

Тръгнахме с моя гид Вергилийн между редиците. Носеше се на вълни дъх на варено и пърлено. До всеки казан акуратно беше подредено сандъче с инструменти – клещи за зъби, тенекеджийски ножици, преса за стави, а над тях – заковани картончета с надписи. Започнах да чета:

„Волтер – кльошав и се подиграва.“

„Жорж Санд – нито мъж, нито жена.“

„Данте – писал излагащи неща за нас.“

„Ангел Р. – голям дявол!“

„А. М. Ампер – измислил силата на тока.“

„Байрон – поет такъв!“

„Алонсо – шофьор на градски автобус.“

„Ван Гог – свикнал, все му е едно.“

„Паганини – свири на една струна.“

„Нютон – пуснал слух, че ябълките привличат Земята.“

Тук спрях. Не можех да си поема дъх. Чувствах, че сърдечните ми клапи няма да издържат.

– Нима това е самият велик физик? – попитах полугласно.

– Тук всички са самите те. И не задавай, моля те, просташки

въпроси.

Тогава ми хрумна идея.

– А не може ли?

Вергилийн поклати отрицателно глава. Погледнах нататък, където сочеше с ръка, и прочетох: „Забранено е да се заговаря и да се дразни материала. Не хвърляй бонбони и ядки!“

– Приятелю, но това ще стане великолепно интервю!

Вергилийн се приближи до най-близкия дявол, който седеше на фотойл в ултрамарин, и нещо прошепна на ухото му. Няколко минути те се убеждаваха, ръкомахаха, после двамата тръгнаха към мен. Долових само последните думи на Вергилийн: „Абе, твоето не се губи.“

5

С добре заучен жест дяволът потопа дългата си вилица във водата и енергично започна да я върти. Така в моите детски години махленският ни пекар Джовани разбъркваше варените гевреци. От катрана бавно и с неохота се надигна самият Нютон (спомних си физиономията му от прогимназиалния учебник по физика).

Пръв трябваше да започна аз, просто от уважение.

– Сър, а аз мислех, че сте умрял. – смутелевих като говедо.

Тогава той започна да се смее – широко и поривисто.

Читатели обикновени, популяризатори, физици и други учени, аз чух гласа на самия Исак Нютон. Знайте, помнете и разпространявайте, че Исак Нютон има плътен, леко уморен глас и чист заразителен смях.

– Аз съм умрял преди две и половина столетия и този факт не буди никакви съмнения дори у мен. А вие жив ли сте?

Въпросът беше изстрелян от упор с една почти момчешка прямота и в следващата минута аз не можах да го осъзная. Всъщност жив ли бях? Със същото основание всеки тук можеше да каже, че е жив. Може ли да е жив човек, който се намира в ада? Погледнах Вергилийн, той кимна утвърдително с глава.

– Мисля, че да. Защо?

– Просто така. Знаете ли, аз съм любопитен.

И отново започна да се смее звънко и с охота. От съседните казани се показаха няколко глави.

Отначало е трудно да се свикне. Остана само да кажете, че идвате направо от двадесетия век и че на старата Европа нямате дупка метър на два, кръст и скромна епитафия за вас от добрите приятели.

Аз започнах старателно да ровя в паметта си дали пък действително няхах кръст, гроб и епитафия. Не си спомнях.

– Да, вероятно има някакво недоразумение – започнах колебливо. – Аз действително идвам от двадесетия век. Даже си спомням, че вчера бях там, тоест в Европа, сутринта закусих шунка с яйца. Вие не вярвате? Обядвах спагети с доматиен сос, изключително вкусни спагети... Дойдох на гости при Вергилийн, там тапирчетата правеха пирамиди. След това преодолях пространството...

– Достатъчно. Аз, Исак Нютон, може да не разбирам от спагети и геометричните фигури на тапирите, но от пространство разбирам. Аз

първ свързах времето и пространството, не забравяйте. Това за преодоляването са просто фокуси и галимации.

– Не вярвате? Ето, ще ви покажа, там има радио, има телевизия, има автомати за продажба на кафе, има и електричество. Това е. Завъртиш копчето и те облива светлина – 50 вата, 100 вата, 200 вата, каквато лампа имаш! Още много други работи има – трамваи, самолети, пържолници, миксери, има междупланетни кораби...

– Какви кораби?

– От Земята до Луната. Може до Марс. Разходка от планета до планета. „След време на Луната ще има «Луна-парк»“ – писа „Таймс“.

– Млади момко, на луната не може да има парк, защото няма въздух. И как, според твърденията ти, се движат тези междупланетни... каруци?

– С ракетни двигатели, докато се откъснат от силите на земното привличане. После...

– После?

– По инерция. Няма съпротивление и тялото запазва състоянието на равномерно движение...

– Но това е мой закон! Чувате ли, отиват на другите планети по моите закони. А силата, какво става със силата?

– Силата си е все така. $F=ma$.

– И това хората още го помнят, знаят го?

– Знаят го дори децата.

– Не може да бъде. Признайте, че това вече излъгахте. Как така децата? Та това е динамика. Кажете, а те знаят ли кой е Исаак Нютон, живите от двадесетия век?

– Всички знаят това.

– Чуваш ли, стари дяволе, те всички знаят кой е Нютон. Живите и досега ме знаят. Исаак Нютон те произнасят всеки ден. Всички. Дори децата. Нека да е и децата. Какво лошо има в това, нека и децата да знаят. Летят, значи, до другите планети летят. ИШ кой им е дал законите? Исаак Нютон, тоест аз! А какво стана със светлината, кажи, вълни или частици?

– Вълни.

– Така ли? Може, случва се и аз да сгреша. Нали знаете, аз първи разложих светлината, ивица след ивица, от червената до виолетовата. Смутих се, може да е вълни все пак, си казвам, вероятно е. Но Хюйгенс ме ядосваше. Вълни значи?

– И частици. Ние ги наричаме фотони. И вълни, и частици.

– Чуваш ли, старецо Хюйгенс, стани, не се спотайвай. Чуваш ли „фотони“, с други думи, корпускули. Е, и вълни. И аз, и ти. Но корпускули, корпускули, запомни! Съвсем сериозно, човекът идва направо то двадесетия век, той сам ми каза. Ако искаш, вярвай... Каза още: „ $F=ma$ “. На другите планети отивали.

(Тук той се наведе до ухото ми и рече: „Хюйгенс не е в нашия сектор. Но аз винаги така си говоря, за да имам някакъв противник, да го дразня.“)

– На другите планети отивали. И знаели моето име всички, дори децата. Че какво лошо има в това, в двадесетия век децата не са глупави, всички са гении. Сигурно и твоето име знаят, ха-ха, покрай моето, като противник. Покрай мен и ти си останал в историята. „Фотони“, добре, нали? Е, и вълни, но по-важното са фотоните.

6

Аз просто стоях мълчалив и се възхищавах. Нютон беше възбуден до краен предел, говореше бързо, на пресекулки, ръцете му непрекъснато описваха някакви фигури в пространството. Мислех си, че отдавна не е бил толкова щастлив, че за него това е час на великото тържество и дълго жадувана победа или удовлетворение.

– А работя, Хюйгенс, аз не съм като теб. Моят мозък не си почива дори за миг. Цял съм във властта на желанието да направя още нещо.

– Ти сега ще се върнеш, нали... през пространството?

– Разбира се, тръгвам.

– Аз, знаеш ли, продължавам да мисля. Те ме измъчват, аз мисля. Почакай...

После се потопи във врящата течност. Близко минута наблюдавах как казанът се накланяше ту на едната страна, ту на другата, сякаш Нютон усилено търсеше нещо. Когато се показа, в ръката си държеше някакво мръсно листче.

– Дай това на физиците, те ще го разберат. Кажим им – Нютон го дава. Това е фундаментален закон, велико нещо, магия, съвършенство. Това е работа на бог. Внимателно, да него види този мръсник.

Разгънах предпазливо листчето. На него с големи и разкривени букви с въглен бе написано:

$$E=mc^2$$

– Това е формулата на Айнщайн!

– Тоест как?! Айнщайн ли, пак онзи, с мустаците? Жалко, изпреварил ме е. Разбираш ли, ние с него не се обичаме. Аз отскоро съм тук, заради Айнщайн. Двеста години бях в рая, блаженствувах в легло с балдахин и червенобузи херувимчета галеха петите ми с паунови пера, пееха осанна, а райският оратор всеки ден ми четеше славословия. Дори бяха ме сложили на райското агиттабло. После дойде този, с мустаците, казаха: „Ставай, ти си опроверган, инерциални – минерциални – край! Ти дори не си разбрал, че си валиден само за малки скорости.“ Плюха и ме изгониха, а онзи се излегна на моето легло. Жалко наистина.

– А вие?

– Аз нищо. Отстъпих. В науката е така – отстъпваш. Но скоро може и него да докарат. Все нещо и той не е забелязал, нали? Иначе съм

добре, само дето от влагата ревматизмът нещо ме върти. Но щом хората ме помнят, добре съм. Ти не им казвай как си ме видял...

Дяволът напомни, че времето за посещения отдавна е изтекло, и пресегна с вилицата към Нютон.

– Почакай! – извика физикът. – Ще се потопя сам. И никога няма да го разбереш, защото твоята черна душа не познава удовлетворението. Предай им от мен – да летят! Нютон е с вас!

Последните думи той каза на мен. После високо вдигна глава, очите му блестяха от гордост, сетни сили изпънаха раменете му, не дишаше, сякаш целият зареден с човечност. След това сам се потопи в кипящия катран.

На излизане прошепнах на дявола:

– Махнете поне надписа. Вече се доказа, че и ябълките привличат Земята.

– Знам бе, знам. Ама какво да правим. Не можем да го сменим, ще компрометираме старото началство. Те нищичко не разбираха от гравитационни полета.

7

Пътуването назад беше почти мигновено.

КРАЙ

© 1980 Агоп Мелкоян

Сканиране и разпознаване: Преслава, 2006
Агоп Мелкоян, Спомен за света – сборник разкази и новели, изд. Отечество, 1980

Свалено от „Моята библиотека“ [<http://purl.org/NET/mylib/text/951>]